

Het belang van steun bij opvoeden en ouderschap, vanuit Vlaams en Nederlands perspectief

Caroline Vink | Senior Adviseur en onderzoek | Nederlands Jeugdinstituut

Kristien Nys | Onderzoekster | Kenniscentrum Gezinswetenschappen

- Wie of wat heeft voor jou als ouder het verschil gemaakt in je ouderschap en/of voor de opvoeding van je kinderen?
- Voor de (nog) niet ouders: Wie of wat zou voor jou een verschil kunnen maken als je ouder zou zijn?

Veelal, bij het merendeel van de ouders, gaat het goed, vragen en moeilijkheden horen er (soms) bij ...

Het is volgens mij bij iedereen met vallen en opstaan en de ene dag is ook de andere dag niet.

Sommige dingen heb je eenmaal geen controle over. Een kind maakt perioden mee om zichzelf te leren kennen.

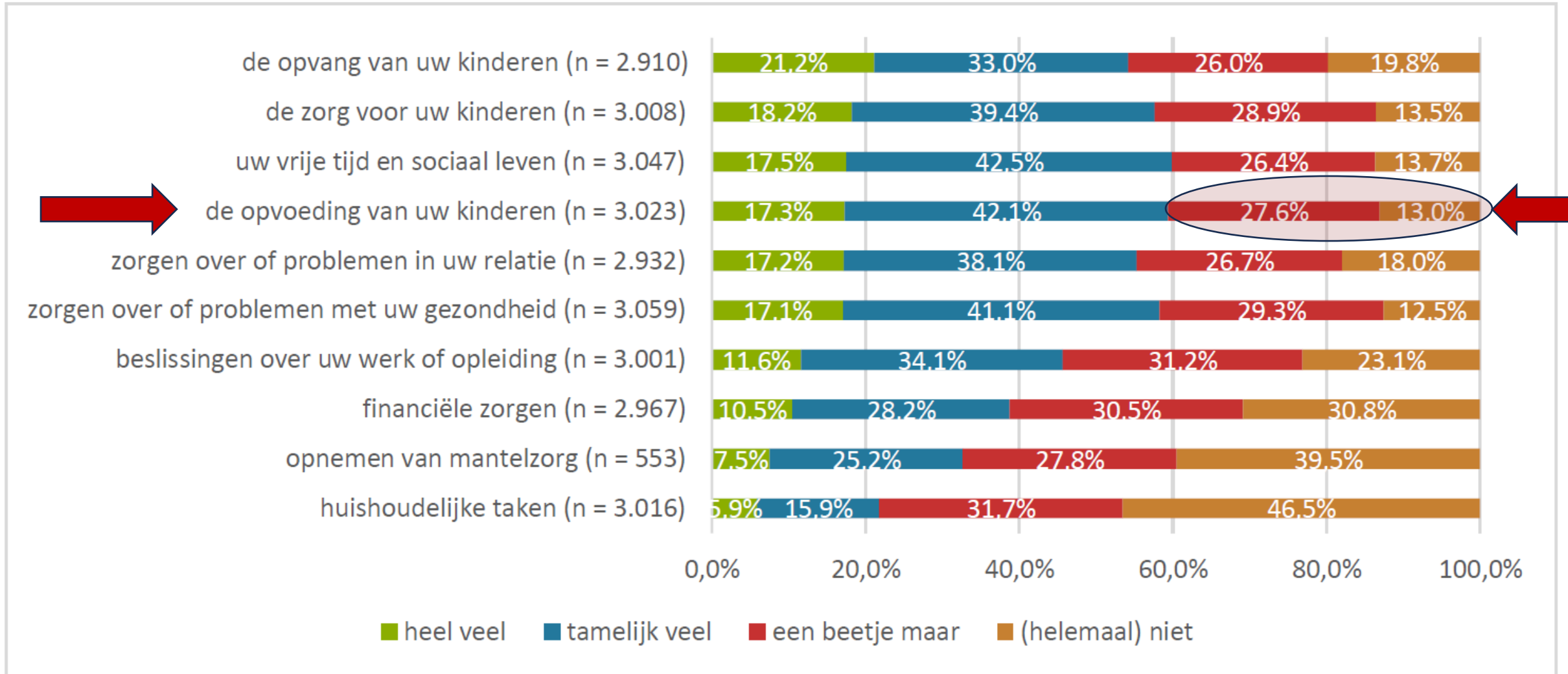
Eigenlijk heb ik en mijn wijlen echtgenoot het mooi en vooral goed gedaan! We leerde deze kids sportief, door het leven te stappen met wat verantwoordelijkheidsgevoel en humor.

Dat de zoon ziek werd is buiten onze opvoeding (aanvallen kreeg) om. De gon-begeleiders voor ander zoon met ASS prezen ons en onze goede inzet en betrokkenheid in de kids!

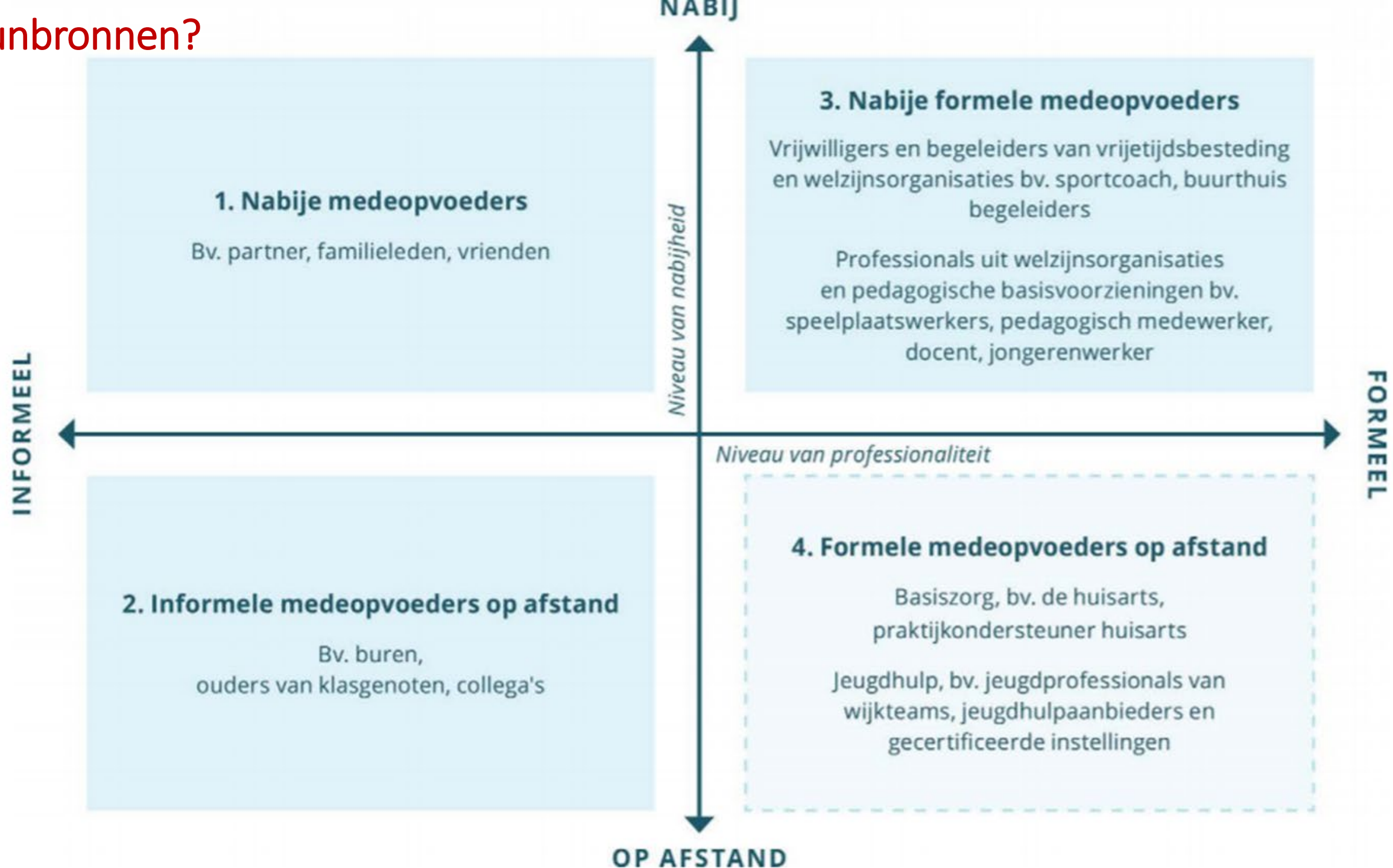
Ouders (Gezinsenquête, 2021)

40,6% van de ouders ervaren 'een beetje of (helemaal) geen steun bij de opvoeding'

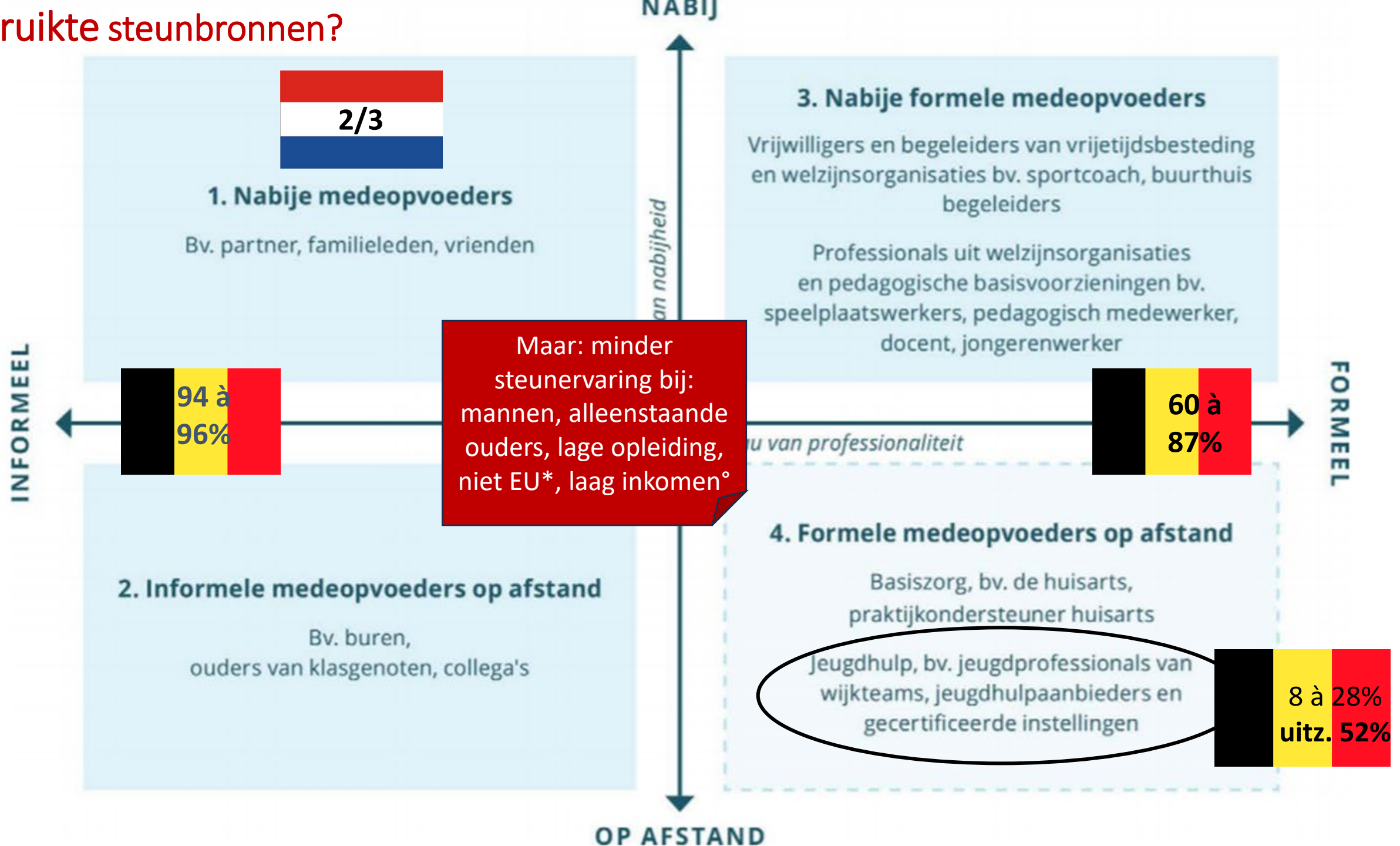

Steunbronnen?

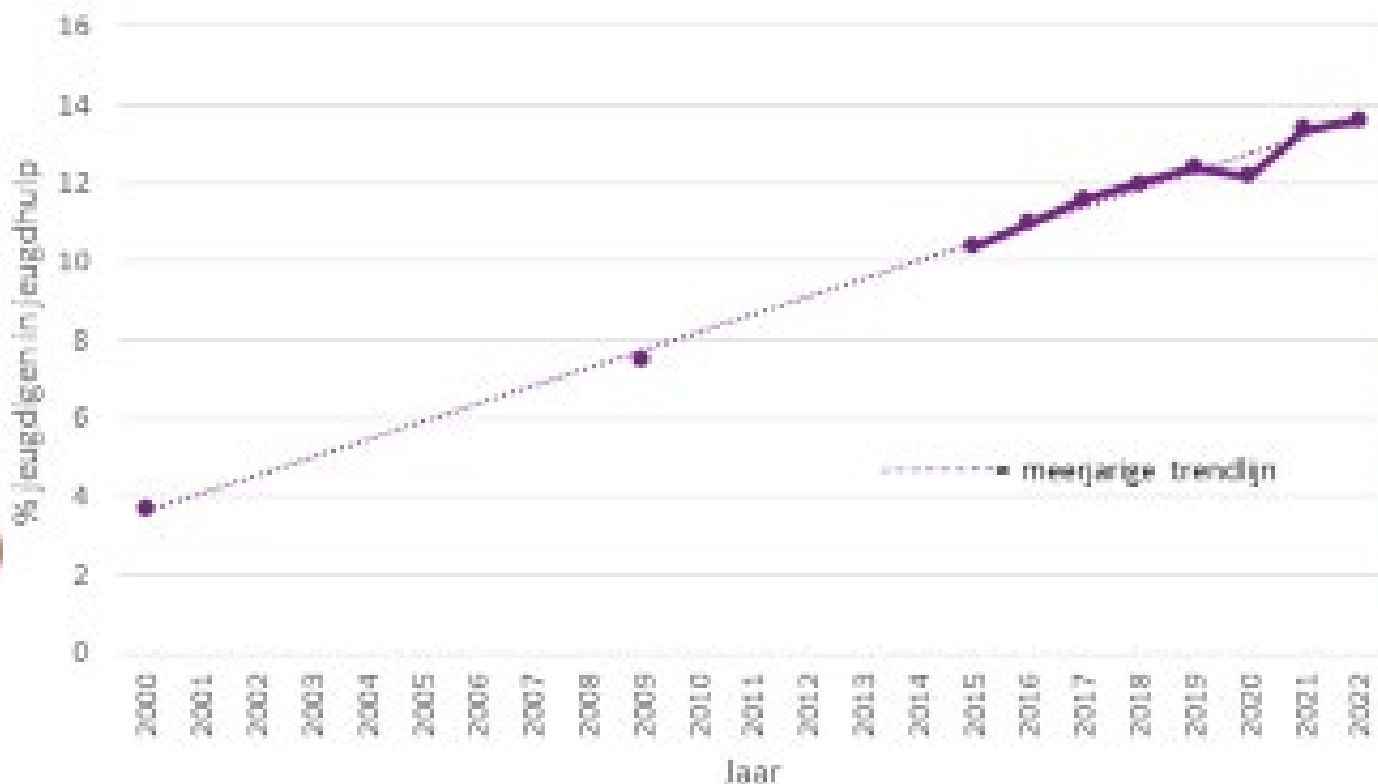

Gebruikte steunbronnen?

Gebruik jeugdhulp (0-17 jaar)*

In 2000:
1 op de 27

1 op de 5

1 op de 6

* In % jeugdigen 0-17 jaar per jaar, excl. jeugdbescherming en jeugdreclassering (Bron: CBS)

Vlaanderen

VRT nws

16 november 2023

Kinderrechtencommissaris waarschuwt: "Keten van jeugdhulp dreigt uiteen te vallen"

Steeds meer kinderen en jongeren hebben ondersteuning nodig op school, in de jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg of kinderpsychiatrie. Dat blijkt uit het jaarverslag 2022-2023 van de Kinderrechtencommissaris. De sector kampt echter met ellenlange wachtlijsten en nijpende personeelstekorten. "De tekorten in de ene schakel doen de volgende schakel barsten. De hele keten van de jeugdhulp dreigt uiteen te vallen", zegt Caroline Vrijens.

Ann Willems

Opgroeien

4 december 2023

Het aantal crisisvragen voor kinderen en jongeren blijft stijgen. In 2022 moesten de crisismeldpunten meer dan 15.000 crisisoproepen beantwoorden, 7% meer dan het jaar voordien. Tegenover 2020 is er een stijging van maar liefst 28%. Omdat crisissituaties langer aanslepen, daalde het aantal kinderen en jongeren waarvoor dringende hulp kon worden opgestart. Het aantal vragen voor gespecialiseerde crisishulp bij meisjes ouder tussen 12 en 18 jaar steeg op 5 jaar tijd met liefst 71%.

<https://pers.opgroeien.be/crisisvragen-voor-kinderen-en-jongeren-stegen-op-twee-jaar-tijd-met-28>

Investeer in de verbetering van de vier kerningrediënten van het stelsel:

Versterking van de basis
(goed pedagogisch
klimaat in gezin,
buurt, kinderopvang,
school)

Versterking
van preventie

4
kern-
ingrediënten

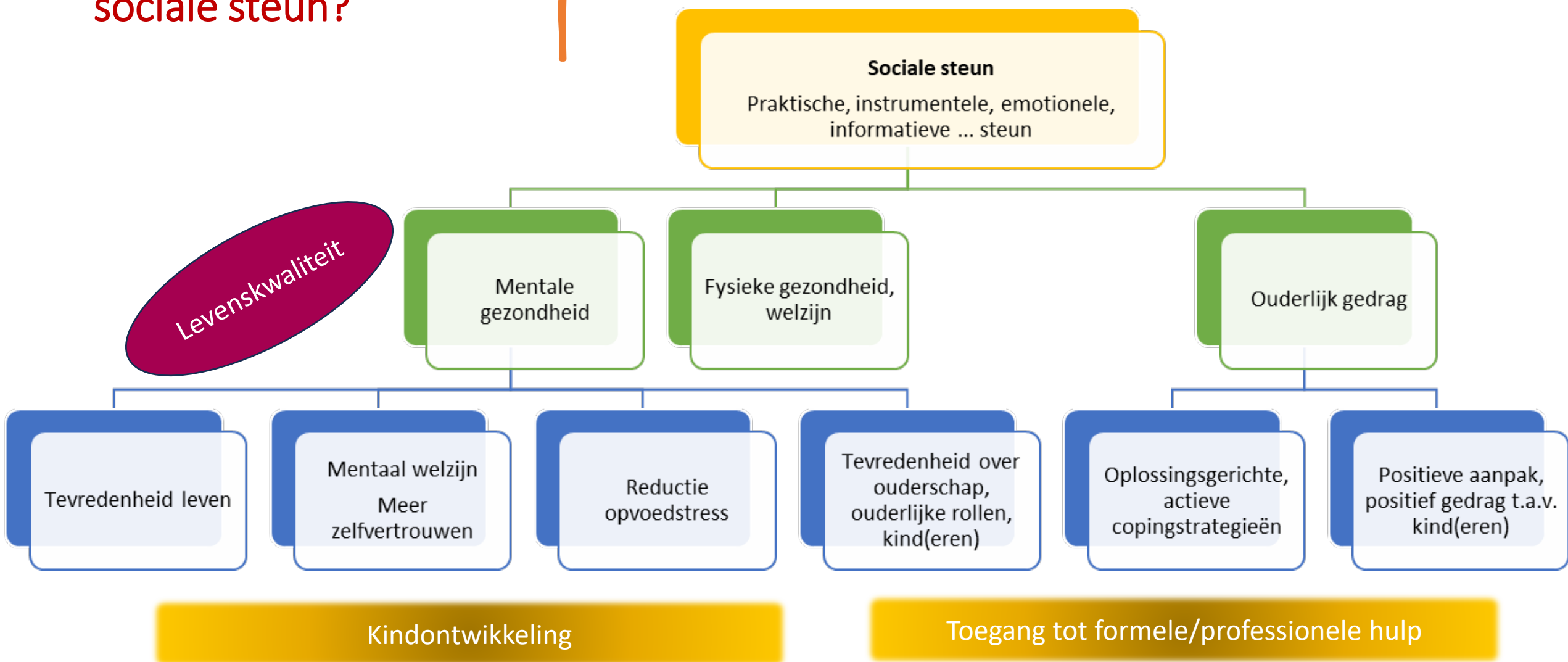
Intensieve hulp met
duurzame effecten

Verbetering
eerste lijn

Wat weten we over het belang van sociale steun?

➤ *Meerdere decennia 'wetenschappelijke evidentie'*

Samen opvoeden?!

Het belang van medeopvoeders voor ouderschap en opvoeden

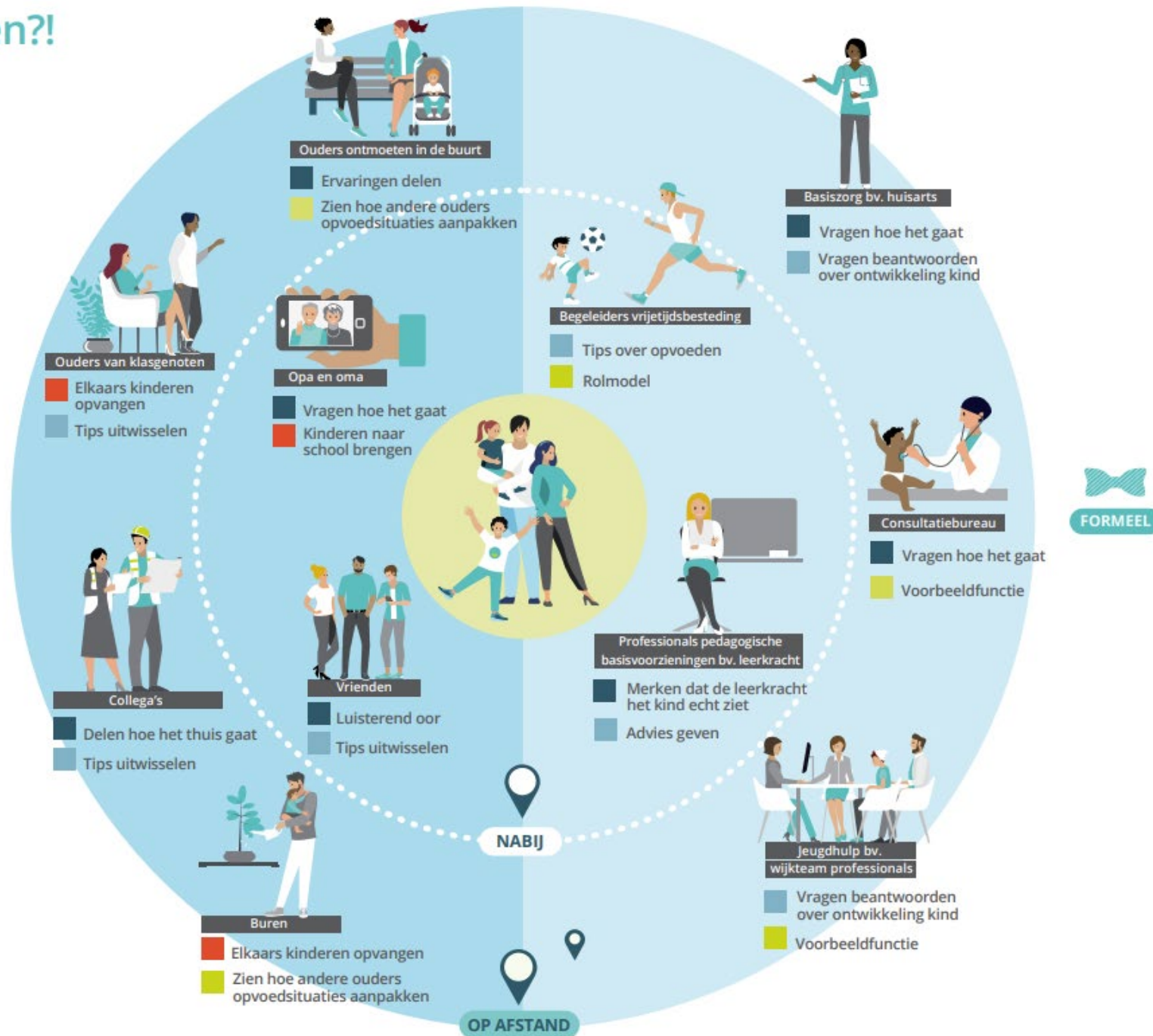
Legenda

Vier vormen van steun

- Emotionele steun
- Praktische steun
- Informatieele steun
- Normatieve steun

Iedere medeopvoeder kan elke vorm van steun bieden. De vormen in deze visuele samenvatting zijn voorbeelden.

Wat weten we over hoe we steun kunnen versterken?

➤ *Praktijk- en onderzoeksevidentie*

incidenteel

Ontmoeten

- Speeltuinen ...
- Ontmoetingsruimte

Dialogoog

- Themabijeenkomst(en)
- Ouderbijeenkomst(en)
- Ervaringsgericht groepswork

Buurtklimaat

- Buurtwerking
- Zorgzame buurten

structureel

Netwerk

- Lotgenotennetwerken
- Wekelijkse ouderbijeenkomsten

Individuele ondersteuning of hulp

De pedagogische basis bestaat uit alle contacten, relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien en opvoeden van kinderen. Ervaringen buiten het gezin hebben veel invloed op de ontwikkeling van kinderen.

<https://www.nji.nl/publicaties/opgroeien-doe-ie-samen>

december 2022

Aandacht voor de pedagogische basis in Vlaanderen?

Wat was er al?

18 KOALA-werkingen
Kind- en OuderActiviteiten
voor Lokale
Armoedebestrijding

24 Vernieuwende
projecten HvhK
Geïntegreerde
dienstverlening

132 projecten
Zorgzame buurten
Participatie buurt en inclusie
Verbinden informele-formele zorg

227
HvhK

Buddywerkingen

...

Wat is meer recent of komt eraan?

Projectoproep brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen

Minister Hilde Crevits, bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Minister Benjamin Dalle, bevoegd voor Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding investeren samen 1.2 miljoen euro in **laagdrempelige, vernieuwende en verbrede initiatieven binnen preventieve gezinsondersteuning, samen met en voor gezinnen in armoede** met het oog op een structurele kinderarmoedebestrijding. Lokale besturen konden tot en met 1 mei 2023 een projectvoorstel indienen. De projecten starten vanaf 1 oktober 2023 op en worden voor drie jaar gesubsidieerd.

Projectoproep 'lokale bondgenotennetwerk'

Als antwoord op de complexiteit van armoede en de nood aan meer samenwerking tussen mensen en organisaties zien we in de praktijk meer en meer netwerken ontstaan. Netwerken waarin verschillende organisaties bondgenoot worden in de strijd tegen (kinder)armoede. Deze **bondgenoten kunnen beter concrete problematieken detecteren, maar ook concrete oplossingen formuleren, netwerken en verbindingen leggen tussen mensen in armoede, leerkrachten, vrijwilligers, hulpverleners, onderwijs, vrije tijd enzovoort.**

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, dhr. Benjamin Dalle, wenst in dit kader projecten te ondersteunen die dergelijke nieuwe lokale 'bondgenotennetwerken' opstarten, of die bestaande netwerken versterken en structureel verankeren. Projectaanvragen kunnen ingediend worden tot en met 8 oktober 2023.

1 december 2023

Projectoproep Armoede & Landelijke gebieden

Met deze projectoproep wil de Koning Boudewijnstichting organisaties ondersteunen die op het terrein werken voor en met mensen in kansarmoede, om **nieuwe vormen van solidariteit te ontwikkelen en alternatieven voor een betere ondersteuning op te zetten.** Dien uw dossier in tot en met 8/01/2024.

...

Aandacht voor de pedagogische basis in Vlaanderen?

Ontwerp van decreet: organisatie geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid

Strategische doelstellingen (Art. 5):

1° het realiseren van een **positieve, rijke en inclusieve leefomgeving** voor aanstaande ouders, kinderen, jongeren, hun gezin en **context**, met het oog op het kansrijk opgroeien van elk kind en elke jongere;

2° het **tijdig realiseren van toegankelijke, inclusieve, continue, participatieve, effectieve en adequate zorg- en ondersteuningstrajecten** voor aanstaande ouders, kinderen, jongeren, hun gezin en context.

- Context= sociale netwerk en steunfiguren
- **Leefomgeving**
  - Kwaliteitsvolle, inclusieve en integraal toegankelijke plekken en aanbod
  - Memorie van toelichting
    - informele netwerk: familie, vrienden, kennissen, buurt, geloofsgemeenschappen
    - formele (basis)voorzieningen
    - ruimtelijke infrastructuur: ontmoeting, spel, groene plekken, veiligheid enz.

Pedagogische basis NI

Groeiplekken

Wat neem je mee?

- Alle ouders hebben behoefte aan steun
- Steun doet er echt toe
- Steun is belangrijk, maar is niet vanzelfsprekend

Wat kan je zelf doen?
Wat heb je daarvoor nodig?

Nog een vraag voor ons?

Caroline Vink > C.Vink@nji.nl

Nederlands Jeugdinstituut

- Samen Opvoeden

- Opgroeien doe je samen

kristien.nys@odisee.be

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

- Opvoedings- en gezinsondersteuning

- Gezins- en opvoedingsondersteuning – Huizen van het Kind

Dankjewel!

Bedankt voor je aandacht.

Bronnen

- Bartelink, C., & Verheijden, E. (2015). *Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen?* Nederlands Jeugdinstituut. <https://docplayer.nl/16008417-Wat-werkt-bij-het-versterken-van-het-sociale-netwerk-van-gezinnen.html>
- De Roos, S. Bucx, F., & van den Berg, E. (2021). Sociale netwerken van ouders. Steun bij de opvoeding en andere ouderschapstaken. Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/03/09/sociale-netwerken-van-ouders>
- Gezinsenquête 2021 (www.gezinsenquête.be)
  - Bronselaer, J. & Van Der Gucht, A. (2023). *Het sociaal leven van ouders in Vlaanderen*.
  - Van Peer, C. (2023). *Alleenstaande ouders in Vlaanderen*.
  - Vancoppenolle, D., Dupont, G. & Nys, K. (2023) *Gezinsenquête 2021: Opvoeding. Gezinnen in Vlaanderen over opvoedingsbeleving, opvoedingsvragen en -zorgen en het gebruik van opvoedingsondersteuning*.
- Hoex, J., Vlaardingerbroek, S., Balledux, M., Speetjens, P., & Vink, C. (2022). *Opgroeien doe je samen. Bouwen aan een stevige pedagogische basis*. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2022-12/Opgroeien%20doe%20je%20samen.pdf>

Bronnen

- Kalis, E. (2020). *Samen Opvoeden?! Het belang van medeopvoeders voor ouderschap en opvoeden*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Samen-opvoeden-Het-belang-van-medeopvoeders-voor-ouderschap-en-opvoeden.pdf>
- Kostet, I., Nys, K., Verhaegen, I., Van Puyenbroeck, J. (2018). Persoonlijke netwerkversterking bij mensen in armoede. Een overzicht van werkmodellen en een sterkte-zwakteanalyse door ervarings- en praktijkdeskundigen. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee-hogeschool). <https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/persoonlijke-netwerkversterking-voor-mensen-armoede>
- Nys K. (2020). De stem van ouders in opvoedingsondersteuning. In K. Emmery, J. Van Puyenbroeck, & G. Loosveldt (Red.), *In verband met gezinnen. Het gezinsperspectief in beleid en praktijk* (pp.39-56). Garant.
- *Ontwerp van decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdbeleid*. VR2023 1711 DOC,1228/2TER